

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministro

2004 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. ISAK-286
(Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministro

2006 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. ISAK-520
redakcija)

VALSTYBINĖS KALBOS MOKĖJIMO EGZAMINŲ ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinės kalbos mokėjimo egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja valstybinės kalbos mokėjimo egzaminų (toliau – egzaminai) organizavimą, vykdymą ir priežiūrą.

2. Už egzaminų organizavimą ir vykdymą atsako Pedagogų profesinės raidos centras, Nacionalinis egzaminų centras.

3. Egzaminai vykdomi pagal Valstybinės kalbos egzamino programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. ISAK-209 (Žin., 2004, Nr. 33-1059).

4. Šiame Apraše vartojamos sąvokos:

Apeliacija – kandidato skundas dėl egzamino vykdymo procedūrų pažeidimų, galėjusių, kandidato nuomone, turėti įtakos egzamino rezultatams, ir prašymas pakartotinai peržiūrėti darbą ir iš naujo jį įvertinti.

Bazinė mokykla – mokykla, kurioje dirba valstybinės kalbos mokėjimo kvalifikavimo komisija.

Kandidatas – asmuo, pareiškęs norą laikyti valstybinės kalbos mokėjimo egzaminą.

Kriterinis vertinimas – vertinimas pagal iš anksto nustatytas normas, parengtas kartu su egzamino užduotimis.

Specialiųjų poreikių turintis kandidatas – kandidatas, turintis fizinių, kalbos, klausos, regos, komunikacijos sutrikimų, patvirtintų gydytojų konsultavimo komisijos, mokėsis pagal modifikuotas ar adaptuotas ugdymo programas arba dėl socialinės atskirties ar specifinio, tradiciškai susiklosčiusio gyvenimo būdo (pvz., nesėslumo ir pan.) sąlygotų aplinkybių neįgijęs kurių nors kalbinės veiklos kompetencijų (pvz., skaitymo ir/ar rašymo).

II. EGZAMINŲ PASKIRTIS, TURINYS IR FORMA

5. Egzaminų paskirtis – patikrinti asmens valstybinės kalbos mokėjimo lygį ir suteikti valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją pagal Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1688 (Žin., 2003, Nr. 123-5618), reikalavimus.

6. Egzaminą sudaro testas ir pokalbis. Per šį egzaminą tikrinami visų keturių kalbinės veiklos – skaitymo, rašymo, klausymo ir kalbėjimo – gebėjimai.

7. Egzamino modelis parengtas vadovaujantis Europos testuotojų asociacijos (ALTE) testų kūrimo metodika, taikoma suaugusiųjų negimtosios kalbos mokėjimo lygiui nustatyti, ir Europos Tarybos funkciškai orientuotos kalbos mokymo(si) turinio aprašais („Pusiaukelė“, „Slenkstis“, „Aukštuma“).

8. Egzamino užduotys ir kita kandidatams skirta medžiaga nurodytu laiku skelbiama internete, klausomi tekstai pateikiami kompaktine plokšte. Jeigu nėra techninių galimybių, egzaminų medžiaga antspauduotuose vokuose nustatytu laiku pateikiama valstybinės kalbos mokėjimo kvalifikavimo komisijos (toliau – komisija) pirmininkui.

9. Egzaminui reikalingų testo kopijų parengimą organizuoja ir už egzamino medžiagos slaptumą ir saugumą atsako komisijos pirmininkas ir/ar jo įgaliotas asmuo.

10. Visos egzamino dalys vykdomos tą pačią dieną. Dėl sveikatos sutrikimų ar kitų labai svarbių priežasčių kandidatas nelaikytas egzamino dalis gali perlaikyti per kitą egzaminą. Tokie atvejai pažymimi egzaminų protokoluose.

11. Specialiųjų poreikių turinčiam kandidatui, ne vėliau kaip prieš mėnesį raštu pateikusiam motyvuotą prašymą ir gydytojų komisijos, mokyklos ir/ar seniūnijos pažymas, egzaminų vykdymo tvarka,

forma, turinys, užduotys ir vertinimas gali būti pritaikomi atsižvelgiant į specialiųjų poreikių ypatumus ir/ar pakeista viso egzamino ar jo vykdymo tvarka ir vieta. Asmenims, dėl neįgalumo negalintiems atvykti į bazinę mokyklą, egzaminas gali būti organizuojamas namuose ar, suderinus su gydymo įstaigos administracija, gydymo įstaigoje.

12. Egzaminai vyksta valstybine kalba.

13. Kandidatams, laikantiems I valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos egzaminą, sudėtingesnes egzamino instrukcijos vietas ir/ar egzamino laikymo tvarkos nuostatas komisijos pirmininkas gali paaiškinti ir kita kandidatams ir komisijos nariams suprantama kalba.

14. Egzaminų rezultatai kandidatams skelbiami ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo egzamino laikymo dienos.

15. Nustatant, ar kandidatas egzaminą išlaikė, taikomas kriterinis vertinimas.

16. Egzaminų tvarkaraščius, instrukcijas ir kitus su egzaminais susijusius dokumentus tvirtina Nacionalinio egzaminų centro direktorius, raštu suderinęs su Pedagogų profesinės raidos centro direktoriumi.

17. Už egzamino medžiagos (testų, klausymo užduoties testų, kalbėjimo užduočių) parengimą ir pateikimą Nacionaliniam egzaminų centrui atsako Pedagogų profesinės raidos centras.

18. Už egzaminų medžiagos paskelbimą internete ir klausymo dalies tekstų įrašų pateikimą komisijoms atsako Nacionalinis egzaminų centras.

III. EGZAMINŲ VYKDYMO LAIKAS IR VIETA. KANDIDATŲ INFORMAVIMAS IR REGISTRAVIMAS. GRUPIŲ SUDARYMAS

19. Valstybinės kalbos mokėjimo egzaminai organizuojami pagal iš anksto patvirtintą metinį tvarkaraštį, kuris skelbiamas ne vėliau kaip prieš 30 dienų iki pirmojo egzamino.

20. Mokyklos direktorius iki einamųjų metų egzamino vykdymo datos paskiria vieną asmenį iš mokyklos administracijos atsakingu už darbą su slaptažodžiu apsaugota Nacionalinio egzaminų centro duomenų perdavimo sistema KELTAS (toliau – atsakingas asmuo). Atsakingas asmuo pasirašytinai supažindinamas su šiuo Aprašu ir su Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2003, Nr. 15-597) reikalavimais.

21. Komisijos egzaminuoja savivaldybių teritorijose gyvenančius, dirbančius, besimokančius asmenis.

22. Egzaminai vyksta bazinėje mokykloje. Informacija apie egzamino vietą ir laiką skelbiama bazinėse mokyklose, savivaldybių administracijų švietimo padaliniuose, žiniasklaidoje, Švietimo ir mokslo ministerijos, Nacionalinio egzaminų centro ir Pedagogų profesinės raidos centro tinklalapiuose.

23. Kandidatai, pateikę prašymą laikyti egzaminą, registruojami bazinėje mokykloje.

24. Registracija baigiama likus ne mažiau kaip 5 dienoms iki egzamino. Komisijos pirmininkas arba atsakingas asmuo Nacionalinio egzaminų centro duomenų perdavimo sistemoje KELTAS įregistruoja egzamino vykdymo faktą.

25. Komisijos pirmininkas arba atsakingas asmuo ne vėliau kaip likus 1 dienai iki egzamino pradžios baigia vardinę kandidatų registraciją ir patvirtina duomenis Nacionalinio egzaminų centro duomenų perdavimo sistemoje KELTAS ir iš duomenų perdavimo sistemos KELTAS išspausdina kandidatų registracijos protokolą, jį patvirtina parašu. Patvirtinti duomenys nekeičiami. Komisijos pirmininko teikimu Nacionalinio egzaminų centro direktorius gali priimti sprendimą inicijuoti klaidingai patvirtintų duomenų keitimo procedūrą.

26. Grupė sudaroma iš asmenų, laikančių tos pačios kategorijos (I, II ar III) egzaminą. Vienoje grupėje gali būti egzaminuojama ne daugiau kaip 24 žmonės.

27. Gali būti sudaroma skirtingų kategorijų egzaminą laikanti grupė, jeigu bendras kandidatų skaičius neviršija Aprašo 26 punkte nurodyto kandidatų skaičiaus. Kalbėjimo ir klausymo dalys skirtingų kategorijų egzaminus laikantiems kandidatams vykdomos atskirose patalpose.

28. Už egzamino medžiagos parengimą, egzamino vykdymą ir kitas egzamino organizavimo ir administravimo reikmes kandidatai moka nustatyto dydžio mokesť:

28.1. už I kategorijos egzaminą – 0,3 MGL; senatvės pensininkai – 0,2 MGL; I, II ir III grupės invalidai – 0,1 MGL (išskyrus asmenis, siekiančius įgyti Lietuvos Respublikos pilietybę);

28.2. už II kategorijos egzaminą – 0,4 MGL; senatvės pensininkai – 0,3 MGL; I, II ir III grupės invalidai – 0,2 MGL;

28.3. už III kategorijos egzaminą – 0,5 MGL; senatvės pensininkai – 0,4 MGL; I, II ir III grupės invalidai – 0,25 MGL.

29. Mokama į mokyklos, kurioje dirba komisija, sąskaitą. Įmoką patvirtinantis dokumentas pateikiamas registruojantis. Egzamino neišlaikiusiems kandidatams pinigai negražinami. Kandidatai, pakartotinai laikantys egzaminą, nuo mokesčio neatleidžiami.

30. Egzaminui parenkama gerai apšviesta, higienos reikalavimus atitinkanti patalpa. Amfiteatrinės patalpos egzaminui vykdyti netinka.

31. Patalpoje turi būti tinkamai parengtos visos priemonės, reikalingos egzaminui vykdyti. Joje neturi būti tokių mokomųjų priemonių ir daiktų, kurie galėtų turėti įtakos egzamino rezultatams. Patalpoje turi būti laikrodis, atsarginiai rašymo reikmenys ir kitos priemonės, numatytos egzaminų vykdymo instrukcijoje.

32. Kandidatai per egzaminą privalo sėdėti po vieną, ant kiekvieno suolo padedamos kortelės su skaičiais, reiškiančiais kandidato numerį.

33. Egzaminui patalpa turi būti paruošta ne vėliau kaip prieš valandą iki egzamino pradžios.

34. Prie įėjimo į patalpą prieš egzaminą pakabinamas kandidatų sąrašas. Numeris sąrašė atitinka sėdėjimo vietos numerį.

35. Kandidatams į bazinę mokyklą laikyti egzamino rekomenduojama atvykti ne vėliau kaip 15 min. iki jo pradžios.

36. Kandidatams, pavėlavusiems atvykti į egzaminą ne daugiau kaip 20 min., laikyti egzaminą komisija leidžia nepratęsdama egzamino laiko. Kandidatai, pavėlavę daugiau kaip 20 minučių, į egzaminą neįleidžiami.

IV. PASIRENGIMAS VYKDYTI EGZAMINĄ. EGZAMINO VYKDYMAS

37. Egzaminą vykdo komisija. Jei egzaminą laiko:

37.1. ne daugiau kaip 12 kandidatų, komisijos darbe turi dalyvauti ne mažiau kaip 3 asmenys (pirmininkas ir du nariai);

37.2. daugiau nei 12 kandidatų arba egzaminuojama skirtingų kategorijų egzaminus laikanti grupė, komisijos darbe turi dalyvauti ne mažiau kaip 5 asmenys (pirmininkas ir 4 nariai);

37.3. kelios grupės, tai egzamine dalyvaujančių komisijos narių skaičius, išskyrus pirmininką, priklauso nuo grupės dydžio, laikantis šio Aprašo 37.1 ir 37.2 punktuose numatytų reikalavimų. Komisijos pirmininkas dalyvauja vienoje iš egzaminuojamų grupių.

38. Komisijos pirmininkas prieš egzaminą:

38.1. nurodo komisijos narių funkcijas ir atsakomybę, primena svarbiausias egzaminą reglamentuojančių dokumentų nuostatas;

38.2. patikrina parengtą egzamino medžiagą (ar ji visa parengta, ar kokybiška, ar jos pakanka visiems įsiregistravusiems kandidatams ir t. t.);

38.3. primena egzamino struktūrą, dalis, jų trukmę.

39. Komisija per egzaminą:

39.1. įleidžia kandidatus į patalpą, susodina nurodyta tvarka (po vieną, vieną už kito);

39.2. patikrina asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus;

39.3. instruktuoja kandidatus dėl bendros egzamino tvarkos, dėl galimų sankcijų už tvarkos ir drausmės pažeidimus;

39.4. išdalija egzamino medžiagą;

39.5. užkoduoja testų lapus;

39.6. stebi egzamino vyksmą;

39.7. surenka atliktus testus;

39.8. užtikrina klausymo užduoties garso kokybę;

39.9. pateikia kalbėjimo užduotis;

39.10. organizuoja pokalbį ir vertina kandidato gebėjimus;

39.11. tikrina ir vertina darbus;

39.12. vertinimus surašo į atsakymų lapus ir užpildo iš Nacionalinio egzaminų centro duomenų perdavimo sistemos KELTAS išspausdintą kandidatų gautų taškų suvestinę;

39.13. perduoda kandidatų gautų taškų suvestinę asmeniui, atsakingam už duomenų suvedimą į Nacionalinio egzaminų centro duomenų perdavimo sistemą KELTAS;

39.14. pasirašo iš Nacionalinio egzaminų centro duomenų perdavimo sistemos KELTAS išspausdintą užpildytą egzaminų protokolą;

39.15. skelbia egzaminų rezultatus;

39.16. informuoja apie pažymėjimų, patvirtinančių egzamino išlaikymą, gavimo tvarką;

39.17. sutvarko ir parengia saugoti egzamino medžiagą.

40. Kandidatai gali būti pašalinami iš egzamino už šiurkštų egzamino tvarkos pažeidimą – trukdymą, nusirašinėjimą ar leidimą nusirašinėti, naudojimąsi mobiliojo ryšio, kitomis informacijos perdavimo ar priėmimo priemonėmis. Iš kandidato paimama visa egzamino medžiaga. Sprendimas dėl pašalinimo žymimas protokole. Iš egzamino pašalinto kandidato darbas nevertinamas ir egzamino protokole įrašoma „neišlaikė“.

41. Kandidatui leidžiama išeiti iš egzamino patalpos tik lydimam vieno iš egzamino komisijos narių. Išėjimas fiksuojamas egzamino protokole. Likus 15 min. iki egzamino pabaigos išeiti iš patalpos nebeleidžiama.

42. Egzaminas gali būti nutraukiamas tik esant ekstremalioms situacijoms (gaisrui, elektros ar vandentiekio gedimui, išgirdus pavojaus signalus ir pan.), paaiškėjus egzamino slaptumo pažeidimo faktui. Nutraukus egzaminą, tai fiksuojama protokole. Pažymimas egzamino nutraukimo laikas, iš kandidatų egzaminų medžiaga surenkama ir saugoma. Sprendimus dėl veiksmų ypatingais, gyvybei pavojų keliančiais atvejais priima komisijos pirmininkas. Nutrauktą egzaminą kandidatai gali laikyti kitu metiniame tvarkaraštyje numatytu laiku, įskaitant atliktas užduotis, arba tęsti tą pačią dieną, kai tik tai daryti leidžia galimybės. Egzamino laikas pratęsiamas tiek, kiek jis buvo pertrauktas. Egzamino nutraukimo laikas ir priežastys fiksuojamos protokole.

V. DOKUMENTŲ IŠDAVIMAS

43. Asmeniui, išlaikiusiam valstybinės kalbos mokėjimo egzaminą, per 5 darbo dienas išduodamas tai patvirtinantis valstybinės kalbos mokėjimo pažymėjimas. Pažymėjimo blankas įregistruotas Išsilavinimo pažymėjimų blankų registre, vadovaujantis Išsilavinimo pažymėjimų blankų registravimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2001 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. 532 (Žin., 2001, Nr. 32-1084).

44. Pažymėjimus pasirašo komisijos pirmininkas. Pažymėjimai tvirtinami institucijos, kurioje dirba komisija, antspaudu.

45. Pažymėjimai registruojami pažymėjimų blankų apskaitos ir išdavimo žurnale, kuris saugomas bazinėje mokykloje.

46. Pažymėjimą atsiimantis asmuo turi pateikti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Pažymėjimo gavimą jis patvirtina parašu pažymėjimų blankų apskaitos ir išdavimo žurnale.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

47. Su valstybinės kalbos mokėjimo egzaminų procesu nesusiję asmenys apie egzaminus gali būti informuojami tiek, kiek tai nepažeidžia egzaminų slaptumo ir patikimumo.

48. Už skubius, neatidėliotinus sprendimus, susijusius su netikėtomis egzaminų organizavimo ir vykdymo situacijomis, atsako komisijos pirmininkas.

49. Egzamino neišlaikę kandidatai, parašę prašymą po to, kai buvo paskelbti egzamino rezultatai, turi teisę per 2 darbo dienas, dalyvaujant komisijos nariams, susipažinti su savo darbu. Jeigu kandidatai nesutinka su darbo įvertinimu, gali rašyti apeliaciją komisijai dėl darbo peržiūrėjimo ir pakartotinio vertinimo.

50. Komisijos pirmininkas per 5 darbo dienas nuo kandidato prašymo pateikimo sušaukia komisiją apeliacijai nagrinėti ir pateikia raštišką atsakymą kandidatui. Su komisijos išvadamis nesutinkantis kandidatas turi teisę kreiptis į egzaminų priežiūrą vykdančias institucijas.

51. Valstybinės kalbos mokėjimo egzaminų priežiūrą vykdo Švietimo ir mokslo ministerija, apskričių viršininkų administracijų valstybinės švietimo priežiūros padaliniai, savivaldybių administracijų švietimo padaliniai, Pedagogų profesinės raidos centras, Nacionalinis egzaminų centras.

52. Kvalifikacijos tobulinimo renginius Valstybinės kalbos mokėjimo kvalifikavimo komisijų nariams organizuoja Pedagogų profesinės raidos centras.